

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 2 Temmuz 2013
Sayı: 1078

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

06.10.1983 tarih ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi gerekçesi ile birlikte ektedir.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	08 Temmuz 2013		E. No: 2/1701	
Yan. Üst.:	Bek. Yrd.	Başkan	Gn. Sek. Yrd.	Gn. Sek.
Z. Z.	16	16	13	11
TBMM BAŞKANI				

Ali ÖZGÜNDÜZ
İstanbul Milletvekili

Yüksek KANUNLAR VE KARARLAR BSK. LIĞI
03 Temmuz 2013
Numara:

Yüksek KANUNLAR VE KARARLAR BSK. LIĞI
03 Temmuz 2013
No: 226554

GEREKÇE:

Ülkemizin taraf olduğu ve TBMM tarafından onaylanarak yürürlüğe giren Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 11. maddesi gereğince “Herkes barışçıl olarak toplanma... hakkına sahiptir.” 1982 Anayasası'nın 34. maddesi; herkesin, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahip olduğunu hükme bağlamıştır. Yine aynı biçimde Anayasa'nın 90. maddesinde “Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır.” biçiminde bir düzenlemeye gidilmiştir.

Ülke olarak altına imza attığımız AİHS'e ve 1982 Anayasası'nın 34. maddesine rağmen toplanma ve gösteri hakkı konusunda ülkemizin uygulamadaki durumu mevzuata uygun yürümektedir. Genel rakamlara baktığımızda; 2009 yılında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) Türkiye'den 4 bin 474 başvuru yapılırken, bu rakam 2010'da 5 bin 821'e, 2011'de ise 8 bin 668'e çıkmış ve 2012'de ise AİHM'e Türkiye'den 9 bin 98 başvuru yapılmıştır. İstatistiklerde AİHS'i en çok ihlal eden ülke durumunda olan Türkiye, bu üç yılda toplantı ve gösteri yapma özgürlüğünü 53 kez ihlal etmiştir.

AİHM'in, toplantı ve gösteri yürüyüşleri ihlalleriyle ilgili davalarda başlıca iki soruna vurgu yaptığı görülmektedir. Bunlardan birincisi, güvenlik güçlerinin barışçıl bir gösteriye kuvvet kullanarak müdahale etmesidir. Bu davalarda AİHM gösterinin barışçıl karakterini ve kamu düzeninin de ciddi şekilde bozulmamış olduğunu tespit ederek, güç kullanmayı hakkın ihlali olarak değerlendirmektedir. Başka bir ifadeyle önceden haber verme gerekliliği yerine getirilmemiş olsa dahi “eğer toplantı/gösteri barışçıl bir şekilde yapılmakta ise, polisin kuvvet kullanması toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlalidir” denilmektedir. AİHM'in ikinci vurgusu, güvenlik güçleri tarafından kullanılan kuvvetin orantısızlığıyla ilgilidir. “Güç kullanmak, bir gösterinin çok da barışçıl olmayan karakteri göz önüne alındığında gerekli sayılabilmektedir.” Yalnız böyle bir gösteri ve yürüyüşte kullanılan güce ilişkin sınırlamalar söz konusudur. Bu durumda kullanılan gücün orantılı olması gerektiği belirtilmektedir. AİHM'e göre, “güvenlik gücünün ilk anda en yüksek şiddette gücü kullanarak gösteriyi dağıtması yine toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlalini oluşturmaktadır.”

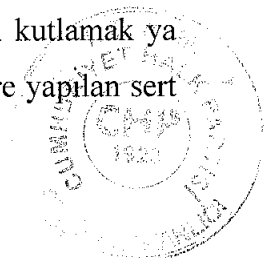

Türkiye İnsan Hakları Vakfı (TİHV) ve İnsan Hakları Derneği'nin (İHD) raporlarına göre; 2012 yılında toplantı ve gösteri hakları alanındaki ihlallerin zirve yaptığı görülmektedir. 2012 yılında toplantı ve gösterilere güvenlik kuvvetlerinin yaptığı müdahaleler sonrasında ağır ihlaller yaşanmıştır. Kitlesele 424 toplantı ve gösteriye müdahale edilmiştir. Toplantı ve gösteri yapma hakkı ile ilgili ihlallerin gederek kötüye gittiğini Adalet Bakanlığı resmi verileri de teyit etmektedir. Bakanlık verilerine göre 2007 yılında 3.294, 2008 yılında 3.778, 2009 yılında 8.251 kişiye, 2010 yılında 11.462 kişiye ve 2011 yılında 13.479 kişiye 2911 sayılı kanuna muhalefet etmekten dolayı dava açılmıştır. Özetle siyasal iktidar, kendisine yönelik eleştiri içeren gösterileri güç kullanarak dağıtmaya çalışmaktadır.

Toplantı ve gösterilere müdahalede kullanılan biber gazı, tazyikli su, plastik mermi nedeniyle çok sayıda yurttaşımızın yaşamını kaybettiği kamuoyunca bilinmektedir. 2012 yılında toplantı ve gösterilere müdahalede kullanılan biber gazı kapsüllerinin isabeti ile 4 kişinin yaşamını yitirmesi durumun ne kadar vahim olduğunu göstermektedir.

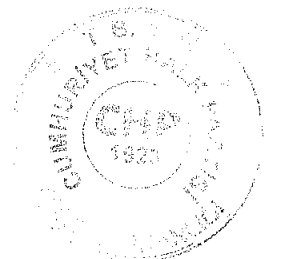
29 Ekim 2012 tarihinde halkın Cumhuriyet Bayramı'nı Ankara Ulus Meydanı'nda kutlamak istemesi sonucunda; yaşlı, genç, çocuk ayrımı yapılmaksızın yurttaşlara uygulanan bilinçli ve emirle yerine getirilen şiddetle hafızalara kötü bir anı olarak kazınmıştır. Yine bütün dünyada kutlanan 1 Mayıs İşçi Bayramı'nın ülkemizin en önemli meydanlarından olan Taksim Cumhuriyet Meydanı'nda kutlama isteği absürt gerekçeyle ve uluslararası sözleşmelere ve Anayasa'ya aykırı olarak yurttaşlara, emekçilere, işçilere yasaklanması sonucu barışçıl amaçla meydana gelen ve bayramını kutlamak isteyenlere güvenlik güçlerinin gereksiz ve orantısız güç kullanması nedeniyle yaşananlar; 27 Mayıs 2013 tarihinde başlayan Gezi Parkı'na inşaat yapılması kararına karşı barışçıl ve demokrasinin özü gereği yapılan pasif protestoya güvenlik güçlerinin uluslararası sözleşmelere ve Anayasa'ya aykırı olarak, siyasal aktörlerin kanuna aykırı verdiği emir gereğince yaptığı müdahale sonucunda olaylar büyüyerek tüm yurda yayılmış ve güvenlik güçlerinin uyguladığı orantısız güç ve şiddet bütün ülkede görülmeye başlamıştır. Bunun sonucunda 4 yurttaşımız öldürülmüş, 1 başkomiser kaza sonucu yaşamını kaybetmiş, 11 kişi gözünü kaybederek sakat kalmış ve binlerce yurttaşımız yaralanmıştır.

Özellikle son Gezi Parkı olayları da göstermiştir ki güvenlik güçlerinin siyasilerden emir alarak, orantısız biçimde şiddet uygulaması, halkın haklı talepleri konusunda geri adım atması sonucunu doğurmamaktadır. Ayrıca; ülkesinin kuruluşuna dair bayramı kutlamak ya da çevre duyarlılığı ile hamlede bulunmak gibi barışçıl amaçla toplanan kitlelere yapılan sert

müdahale olayın boyutunu değiştirmekte, bizzat güvenlik güçlerinin yaptığı müdahale gösteri ve toplantının huzurunu, sükûtnu bozmaktadır. Halk, bir nevi meşru müdafaa yoluna başvurmak zorunda kalmaktadır. Halka yapılan şiddet, karşılığında tepkiyi getirmektedir. Bu nedenle yaşanan olaylar dikkatle incelendiğinde emniyet güçlerinin uyguladığı şiddet sonrası kitlelerin çoğunun kendini koruma amaçlı hareket ettiği anlaşılmaktadır. Görüldüęü gibi bu anlamda, 2911 sayılı kanunun kimi hükümleri devlet aygıtı karşısında bireyi koruyan, AİHS'e uyumsuz olan düzenlemelerin tekrar ele alınması gerekmektedir.

Halk; haklı taleplerini dile getirirken, toplantının huzur ve sükûnunun bozulması sonucunu doğuracak biçimde orantısız şiddete maruz kalması karşısında mukavemet göstermesi sonucunda cezai yaptırımla karşılaşması, yukarıda belirtilen nedenlerle adil bir uygulama olarak görülmemektedir. Bu nedenle yasal bir düzenleme yapılması zaruridir. 06.10.1983 tarih ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nda bir düzenleme yapılarak güvenlik güçlerinin orantısız güç kullanması nedeniyle güvenlik güçlerine karşı tehdit, hakaret, silahsız saldırı veya mukavemet gösterilmesi halinde cezai yaptırım uygulanmaması öngörülmüştür.

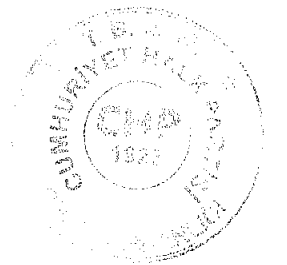

MADDE GEREKÇELERİ:

MADDE 1- 06.10.1983 tarih ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 30'uncu maddesinde, "Yapılmakta olan toplantı veya yürüyüşte huzur ve sükunu bozmak maksadıyla tehdit veya hakaret veya saldırı veya mukavematte bulunanlar veya başka bir suretle huzur ve sükunun bozulmasına sebebiyet verenler, fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıl altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." hükmü bulunmaktadır. Bu maddeye eklenecek bir fıkra ile güvenlik güçlerinin toplantı ve gösteri yürüyüşlerini dağıtmak için orantısız güç kullanması nedeniyle söz konusu toplantı ve yürüyüşün huzur ve sükunun bozulması ve göstericilere karşı kullanılan orantısız güç nedeniyle insanların bir nevi meşru müdafaa haliyle kendilerini korumak içgüdüleriyle veya kendilerine uygulanan şiddetten doğan öfke ve kızgınlıkla güvenlik güçlerine karşı tehdit, hakaret, silahsız saldırı veya mukavemet gösterilmesi halinde bu eylemlerde suç kastıyla hareket edilmemesi nedeniyle kişilere ceza verilmemesi amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

**2911 SAYILI TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞLERİ KANUNU'NDA
DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 06.10.1983 tarih ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 30'uncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

“Toplantı ve gösteri yürüyüşünü dağıtmak amacıyla güvenlik güçlerinin orantısız güç kullanması nedeniyle; güvenlik güçlerine karşı tehdit, hakaret, silahsız saldırı veya mukavemet gösterilmesi halinde ceza verilmez.”

MADDE 2- Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

